

ВОЄННІ ЩОДЕННИКИ

АНДРІЙ КУРКОВ

**ЩОДЕННИК
АГРЕСІЇ
2**

Харків
«ФОЛІО»
2024

GPS і курси валют

6.08.2022

Коли я багато років тому вперше прочитав, що інтернет був придуманий для воєнних цілей, я не повірив. Звичайно, я людина гуманітарна і в точних науках не дуже знаюся. Тільки цим можна пояснити мою тодішню наївність. Це вже потім я згадав, що ядерні бомби з'явилися набагато раніше, ніж перші атомні електростанції.

Тепер, коли «військовий інтернет» та його можливості використовуються в Україні не менше за «мирний інтернет», у мене більше немає сумнівів щодо пріоритетності військових наукових розробок.

Щобільше, я розумію, що з військової точки зору все у світі, включно з кожним жителем планети, є ціллю, і все у світі має фіксовані або рухомі GPS-координати, які й допомагають знищити будь-яку обрану ціль. Ті ж GPS-координати, які допомагають мені знайти доісторичну печеру на острові Крит, можуть бути задані для ракети, яку запускають з російського підводного човна в Чорному морі, щоб знищити або, кажучи сучасною російською мовою, «денацифікувати» цю печеру.

Одну із сорока ракет, відправлених підірвати українське місто Миколаїв уночі 31 липня, запрограмували так, щоб вона потрапила до спальні житлового особняка. Саме ця ракета вбила власника найбільшої зерноторгової української компанії «Нібулон» Олексія Вадатурського та його дружину Раїсу.

Головна редакторка телеканалу «Russia Today» Маргарита Симоньян одразу відгукнулася на це вбивство заявою, в якій повідомила, що Олексій Вадатурський був включений до списків санкцій Росії, що він нібито фінансував «каральні загони». Про які «каральні загони» вона говорить — незрозуміло. Я майже впевнений, що він, як 15-та зі списку журналу «Форбс» найбагатша людина України, допомагав своїй країні, а отже, допомагав і українській армії. Він був упевнений у перемозі України, інакше б виїхав з Миколаєва, який щодня обстрілювався, кудись у більш безпечне місце. А ще він був залучений у підготовку корабельних маршрутів для вивезення збіжжя з України. Але перший тестовий корабель із 26 тисячами тон кукурудзи під прапором Сьєрра-Леоне вирушив минулої неділі у плавання з Одеського морського порту вже без його благословення.

Зерновий коридор з Одеси через Босфор запрацював. Тобто Україна відновила експорт сільськогосподарської продукції під час повномасштабної війни з Росією. Мені навіть важко уявити, скільки коштує страхування цих морських суден, але в цій ситуації сам факт експорту зернових — найдорожча новина. Ну і, звісно, Україні важливо заробляти гроші, більша частина яких піде на армію, тобто на оборону. Ці гроші Україна зароблятиме в Африці та Азії в той час, як Росія заробляє на свою армію, як і раніше, в Європі, продаючи туди газ і нафту.

У Києві проблем з газом поки не було, траплялися лише проблеми з бензином та сіллю, але й вони вже вирішені. З проблем, які постійно треба вирішувати, — постійна потреба донорської крові. Але кияни, як і інші українці, вже звикли ділитись своєю кров'ю. Нікого вже не здивувати чергами охочих здати кров у центрі крові дитячої лікарні Охматдит, яка від початку війни також почала лікувати поранених військовослужбовців.

Але те, що днями вирішили здати свою кров для поранених українських солдатів ченці Києво-Печерської Лаври та учні духовних шкіл та училищ Московського патріархату, здивувало багатьох. Нещодавно ієрархи Української православної церкви Московського патріархату відмовлялися встати, щоб вшанувати пам'ять убитих українських солдатів. Тепер же ченці цієї підконтрольної Москві церкви здають кров для українських поранених! Може, причина в їхньому бажанні довести свою лояльність Києву, а не Москві? А може, вони це роблять на згадку про ченців та черниць Святогірської Лаври Московського патріархату на Донбасі, які загинули від обстрілів російської артилерії? Хай там як, але головне — результат! Кров для поранених солдатів у Києві є!

А ось чого більше немає в Києві, то це табло із вказівками курсів валют над обмінними пунктами та біля банківських відділень. Через різке падіння української національної валюти Національний банк заборонив усім учасникам фінансового ринку публічно на вулиці вивішувати курси валют. Тепер, щоб дізнатися курс євро, треба зайти всередину банку чи обмінного пункту і, одягнувши окуляри, вдивитись у виставлений за склом біля вікна касира документ із зазначенням курсів купівлі та продажу. Зазвичай у цих документах такі дрібні літери та цифри, що просто окулярів може не вистачити. Знадобиться збільшувальне скло. Звичайно, найлегше запитати касира. Якщо касир привітний і не проти сотий раз відповісти на те саме питання.

Українці, попри щоденні трагічні новини, не втрачають почуття гумору. Це, мабуть, єдиний і найдешевший спосіб зберегти дух та оптимізм. В останні дні саме цьому розпорядженню Національного банку про напівсекретність курсів продажу та купівлі доларів та євро присвячені десятки, якщо не сотні, анекдотів, жартів та карикатур.

Найчастіше жартують про те, що найближчими днями українська влада заборонить вказувати ціни на товари в супермаркетах. Покупець дізнаватиметься лише загальну вартість всього купленого на момент оплати.

З гумором, а іноді й з дуже жорстким гумором, українці сприймають інші нововведення місцевої чи центральної влади. У багатьох містах з минулого тижня з'явилося правило зупиняти міський транспорт під час звуків сирени та відправляти пасажирів до найближчих бомбосховищ. Це правило вже стало реальністю у Києві та Вінниці. Щоправда, воно стало лише частковою реальністю. Автобуси та трамваї справді зупиняються на вулицях. Водії просять пасажирів вийти та пройти у безпечне місце, але пасажирів залишаються біля трамваїв та автобусів та чекають відбою сирени, щоб їхати далі. Так важкодоступна ціль, що рухається, стає більш легкодоступною і нерухоною.

Можна багато сперечатися про логіку деяких рішень, але майже всі рішення мають дві основні причини: питання безпеки та складне фінансове становище країни. Через брак грошей на озброєння уряд зараз обговорює запровадження нового 10% податку на будь-які імпорتنі товари. Тобто ціни на все імпортне просто піднімуться на 10 відсотків. У мирний час такий податок міг би стимулювати виробництво вітчизняних товарів, але економіка України, як сказав цими днями Президент Зеленський, перебуває в комі. Більшість фабрик і заводів знищено, багато виробництв просто закрили. Частина фабрик та заводів перебувають у процесі переїзду зі сходу і центру на захід України. А це означає, що у продажу переважно імпортні товари, і вони обов'язково подорожчають.

Щоправда, у цей час відкриваються й нові фірми та бізнеси, які працюють для фронту. Вони шують одяг та спорядження для військовослужбовців, роблять бронжилети та виготовляють для солдатів надійне взут-

тя. Товари цих фірм закупають волонтери та волонтерські групи на зібрані громадянами України гроші. Війна створює й інші специфічні робочі місця. Наприклад, з'явилися фірми, які надають підготовчі послуги із розмінування сільськогосподарських земель. Саме розмінування мають право проводити лише сертифіковані сапери приватних компаній чи державних органів. В Україні є лише три приватні компанії, що мають право на розмінування територій, але у двох із них цього року закінчуються ліцензії. У кожній із компаній працює по 10-15 саперів. Це зовсім небагато. Черга фермерів, які очікують розмінування своїх полів і садів, — величезна. У деяких не вистачає терпіння, і вони звертаються за допомогою до «чорних археологів», точніше — до «чорних саперів», які беруть за терміновість чималі гроші, але не дають жодних гарантій. «Чорними», нелегальними саперами часто стають колишні військові, а також любителі пошуків скарбів із металошукачами. Офіційні розцінки на розмінування приватних легальних компаній досить високі — від 3 доларів за огляд одного квадратного метра. Але зараз більшість робіт із розмінування приватних сільськогосподарських територій проводиться майже безплатно. Фермерів просять зазвичай дати гроші на бензин та на зарплату саперів. Сьогодні легальні сапери в Україні одержують близько 700 євро на місяць. Скільки одержують «чорні сапери» — невідомо. За розповідями фермерів, «чорні сапери» просять по тисячі доларів за обстеження та розмінування одного гектара поля. За даними Асоціації саперів України, в країні заміновано щонайменше 4.8 млн гектарів полів, не рахуючи Чорнобильської зони, що побувала під окупацією російської армії. Деякі поля на Донбасі залишаються замінованими з 2014–2015 років.

Посмертні подорожі

09.08.2022

«Посмертні подорожі» знову стають сумною рисою української похоронної культури. Найдовшу та найвідомішу в історії «посмертну подорож» здійснив, якщо так можна сказати, національний поет України Тарас Шевченко. Він помер у Санкт-Петербурзі, де його і поховали спочатку. Але через 58 днів труну з тілом поета викопали та, за його бажанням, повезли на конях до України. Дві ночі свинцева труна з тілом поета простояла в Київській церкві, перш ніж її завантажили на теплохід «Кременчук» і на ньому відвезли до Канева, містечка на Дніпрі з високим пагорбом, на вершині якого й поховали поета.

Прах донецького поета Василя Стуса, який помер у тюремному таборі вже за Горбачова, 1985 року, перевезли з Уралу додому в Україну літаком у 1989 році. Добре, що перепоховали його на київському Байковому кладовищі, а не у рідному Донецьку. Інакше його могилу вже знищили б російські спецслужби чи військові.

Дух народу утримують на землі душі мертвих письменників і поетів. Шотландців утримує душа Роберта Бернса. Українців — душі Тараса Шевченка та Василя Стуса. Перший був жертвою Російської імперії, другий — жертвою Радянського Союзу. Обидва прожили короткі життя, були покарані за вільнодумство та поезію, і обидва померли на чужині. Тепер ця чужина хоче дотягнути-ся до їхніх останніх могил.

Сотні машин вже пів року здійснюють траурні рейси від лінії фронту до близьких і далеких селищ і міст по всій

Україні. Вони повертають додому тіла загиблих солдатів. Живий чи мертвий, але солдат має повернутися додому. Туди, де його чекають найбільше.

Днями у Києві відспівували вбитого російською ракетою власника найбільшої в Україні зерноторгової компанії «Нібулон» Олексія Вадатурського та його дружину Раїсу. Їхні тіла для церковного прощання привезли з Миколаєва, а після відспівування відвезли назад на їхню батьківщину, до того самого Миколаєва, що лежить за 500 км від столиці України. Обидві причини, через які тіла вбитого подружжя заради церковного обряду подорожували 1000 км, пов'язані з війною. Миколаїв бомблять по кілька разів на день, і російська артилерія не дала б сім'ям покійних попрощатися з ними. Посмертна подорож Вадатурських дозволила також київським друзям та представникам української влади попрощатися з ними. Все ж покійний бізнесмен був важливим представником української еліти.

Вже після його загибелі стало відомо, що велике портове місто Миколаїв досі не окуповане російською армією саме завдяки Олексію Вадатурському. На початку війни він віддав вантажні баржі своєї зерноторговельної компанії військовим, щоб вони заблокували ними вхід до порту Миколаєва. Відповідно, російські кораблі не змогли наблизитись до міста.

У Миколаєві, як і в інших містах поблизу лінії фронту, місцева влада повідомляє жителям, що було знищено обстрілами та російськими ракетами попередньої ночі. Місто поступово перетворюється на руїни. Багато сіл навколо вже повністю зруйновано. Їхні жителі або загинули, або стали біженцями. І спочатку, звісно, мешканці найближчих сіл шукали прихисток у місті. Як і в середні віки, людям, які потрапили в небезпеку, місто здається фортецею, здатною їх захистити. Так здавалося жителям сіл навколо Маріуполя. Так і досі здається мешканцям містечка Дергачі біля Харкова.

ЗМІСТ

GPS і курси валют	
6.08.2022	3
Посмертні подорожі	
09.08.2022	8
Одеса часів війни	
14.08.2022	14
Літо у Києві	
17.08.2022	20
По 10 гривень від кожної сирени	
22.08.2022	22
Свято в диму війни	
3.08.2022	27
Хасиди в Умані	
6.09.2022	33
Кинуті вчителі	
16.09.2022	39
Війна, гриби та кавуни	
20.09.2022	45
Що ви знаєте про московських зайців?	
27.09.2022	51
Скільки баранів коштує у Росії один мобілізований?	
4.10.2022	57
Ракетний жовтень та війна з піснею	
10.10.2022	63
Українська осінь. Яблука та медузи	
25.10.2022	69
Фінські свічки для українських окопів	
7.11.2022	75

Єноти та зрадники	
15.11.2022	82
Шах і мат	
29.11.2022	88
Цегла на вогні	
13.12.2022	94
Війна та різдвяні подарунки	
20.12.2022	100
З Новим роком, війна!	
2.01.2023	105
У пошуках справедливості	
11.01.2023	112
Світло і темрява	
14.01.2023	116
Ще раз про ялинки	
8.02.2023	119
Вино та металолом	
14.02.2023	122
Війна та неповернені	
20.02.2023	128
Рік без цивільної авіації	
24.02.2023	134
Самоідентифікація, свобода і життя	
7.04.2023	144
Роль культури після війни	
20.04.2023	150
Слово «перемога»	
29.04.2023	155
Севастополь. Кіно та німці	
7.05.2023	159
Бар це теж бомбосховище	
23.06.2023	166

Пригожин та вікно його можливостей 3.07.2023	172
О спорт, ти мир? 10.07.2023	177
Війна та скрипки 30.07.2023	183
Віртуальний Маріуполь 15.08.2023	196
Помідори, ножі та страх 22.08.2023	203
Піаніно, що горить 30.08.2023	209
Діти підземелля та заморожені креветки 6.09.2023	215
Війна. Злочинці та поліціанти 11.09.2023	221
Мобілізація в Україні 18.09.2023	227
Польща та Україна: родичі чи просто сусіди? 2.10.2023	233
Кому та у що вірять українці? 15.10.2023	239
Божий атом 23.10.2023	245